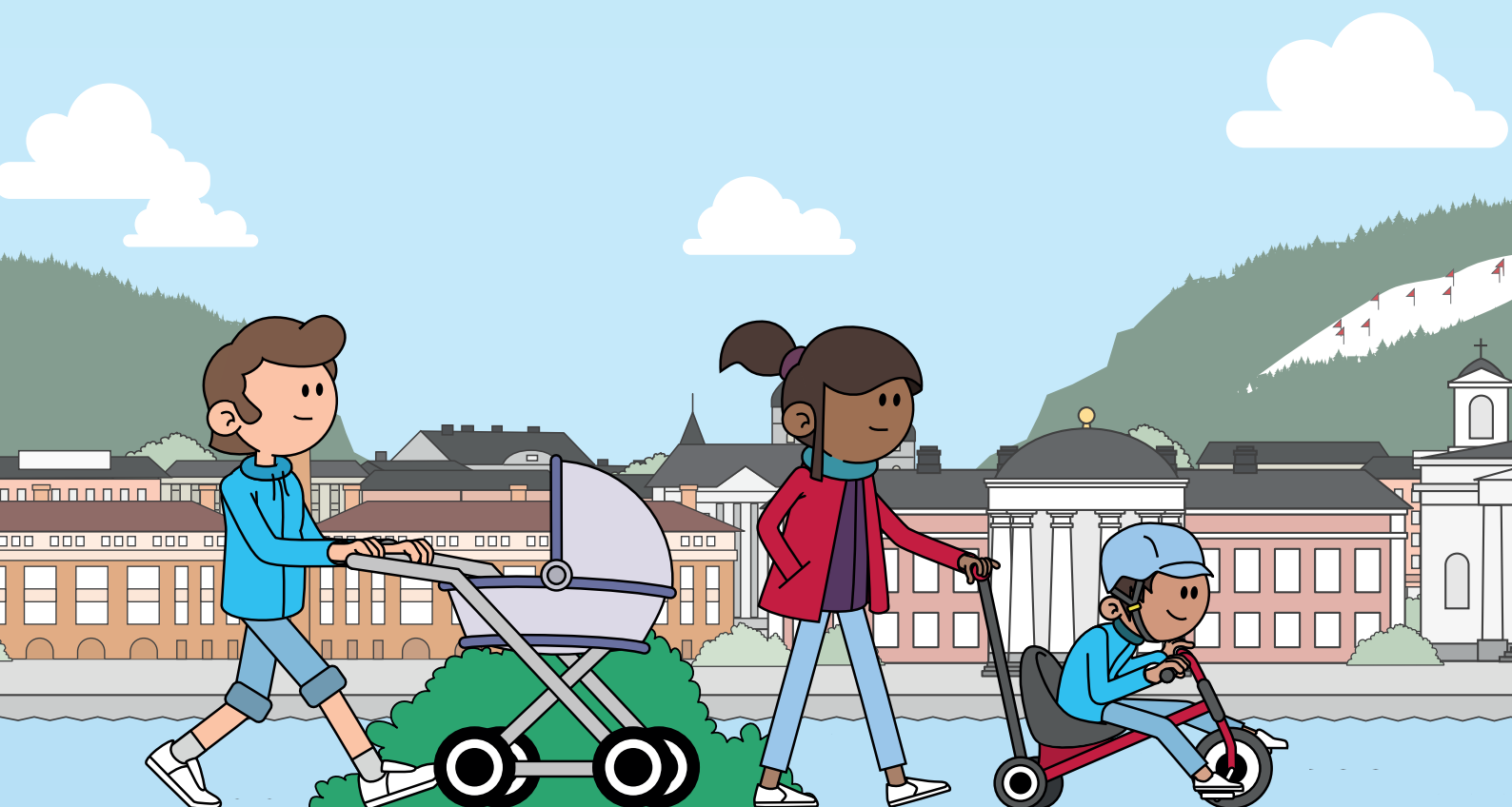

HÄRNÖSANDS KOMMUN

Dialogsammanställning Planprogram Skeppsbron

För dialoger genomförda våren och sommaren 2021

Härnösands
kommun

Förord

Stort tack till alla som har lagt ner tid och energi på att engagera er i dialogarbetet!

- Elever i klass 5A och 5B, lärare och rektor på Solenskolan
- Det kommunala pensionärs- och tillgänglighetsrådet
- Härnösandsbor och besökande som lämnat synpunkter digitalt eller på plats på Bolagskajen under sommaren 2021
- Tjänstepersoner och chefer från olika delar av den kommunala organisationen
- Företag och föreningar i Härnösands kommun
- Politiska partier i Härnösands kommun

Dialogsammanställning – Planprogram Skeppsbron

Detta är en sammanställning av det som framkommit under dialogfasen inom arbetet med planprogram Skeppsbron. Dialogerna genomfördes under våren och sommaren 2021 och utgår från de mål och riktlinjer som togs fram vintern 2020 i Handlingsplan för dialog.

Syftet med dialogprocessen är att ta fram ett idé- och kunskapsunderlag inför en fortsatt planeringsprocess. Dialogen är informationsinhämtande och syftar inte till att ge invånarna medbestämmanderätt. I handlingsplanen för dialog beslutades att särskilt riktade dialoger ska ske med barn, äldre och personer med funktionsvariationer. Detta för att dels uppfylla de intentioner som Härnösands kommuns översiktsplan anger, dels för att uppfylla barnkonventionens krav om bedömning av barnets bästa (artikel tre och tolv).

Dialogfasen har bestått av flera olika aktiviteter där olika målgrupper och perspektiv varit representerade. Dialogfasen har rört sig i tre olika kontexter; intern, extern och riktad dialog.

Dialogsammanställningen är uppdelad i tre delar. I del 1 finns information om hur arbetet med planprogrammet startade och vilken målbild som fanns för dialogen kring vilka grupper som skulle involveras och varför. I del 2 finns alla genomförda dialoger sammanställda. Där beskrivs alla aktiviteter och det finns även en tidslinje för att överblicka de olika delarna av dialogfasen. I del 3 finns sammanfattande tankar och reflektioner som uppstått under och efter dialogerna.

Hoppas ni får en tankeväckande och inspirerande läsning!

Materialet är sammanställt av Hanna Krämmer, plansamordnare i Härnösands kommun. För frågor eller synpunkter om dialogsammanställningen eller om planprogrammet kontakta: planarenden@harnosand.se

Innehåll

Del 1 – Varför gör Härnösands kommun det här? 6

Bakgrund	7
Dialogplan	7
Målbild med dialogen – Perspektivet 8/80	8
Syftet med dialogen.....	8

Del 2 – Genomförda dialoger.....10

Pensionärsrådet	11
Skeppsbron om 20 år – om pensionärsrådet får bestämma.....	12
Företagsfrukost.....	13
Tillgänglighetsrådet.....	14
Solensskolan	16
Gemensamma teman	17
Skeppsbron om 20 år – om barnen får bestämma	18
Kulturlunch.....	19
Skyltning.....	19
Sommardialog	20
Första dialogdagen, onsdag 14 juli 16:00-20:00.....	21
Andra dialogdagen, fredag 16 juli 10:00-14:00.....	22
Digital enkät	23

Del 3 – Vad har framkommit i dialogen? 24

Teman som framkommit i dialogerna.....	25
Trafik, parkering och infrastruktur	26
Aktiviteter och målpunkter	28
Grönska och parker	30
Tryggt och tillgängligt.....	32
Skeppsbron året runt	34
Sammanfattande reflektion.....	35
Fler möjligheter att tycka till!.....	35
Bilagor	35

Del 1

Varför gör Härnösands kommun det här?

Bakgrund

Arbetet startade efter att kommunstyrelsen beslutade att ta fram ett planprogram för Skeppsbron i september 2020. Ett av de uttalade målen för planprogrammet är fokus på tidig dialog och samverkan med invånare, näringsliv, myndigheter och mellan kommunens förvaltningar.

Figur 1. Planprogrammets geografiska avgränsning

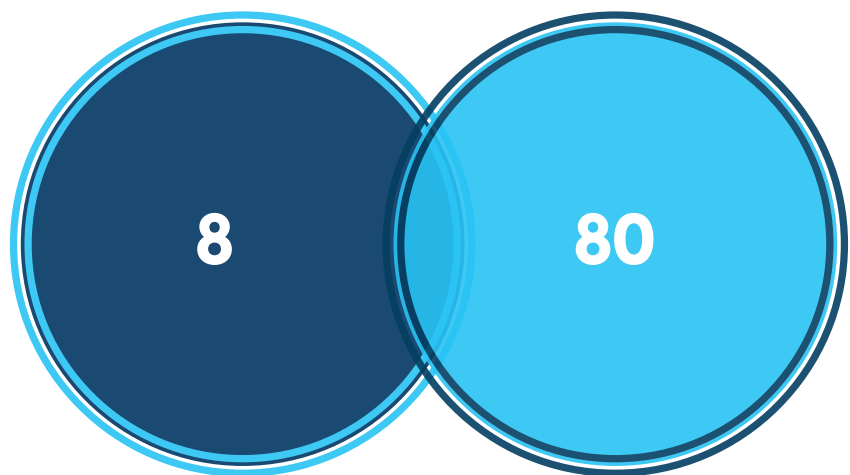
Dialogplan

Uti från projektplanen togs en handlingsplan för dialog fram. I den bestämdes att en stor del av våren och sommaren skulle tillägnas för att samla in tankar och synpunkter från Härnösandsbor och besökare. Det bestämdes även att särskilt fokus skulle vara på att involvera grupper som annars inte brukar finnas

representerade i stadsplaneringen. Barn/ungdomar, äldre personer och personer med funktionsvariationer blev de tre grupper där stort fokus låg under dialogfasen. Dialogplanen har legat till grund och väglett arbetet med dialogerna som genomförts.

Målbild med dialogen – Perspektivet 8/80

Tidigt i planprocessen bestämdes att konceptet 8/80 skulle bli vägledande för dialogen och processen med att ta fram ett planförslag till planprogrammet. 8/80 är ett stadsplaneringskoncept där man menar att om en stad är bra för en åtta- och en åttio-åring är den bra för alla. Konceptet är etablerat i över 350 länder och har lett till ett ökat fokus på att involvera invånare för att skapa hållbar stadsutveckling. Arbetet utifrån 8/80 har inneburit att dialog har förts med kommunens pensionärsråd samt en grundskoleklass, vilka båda går att läsa om under del 2.

Figur 2. Stadsplaneringskonceptet 8/80 – om en stad är bra för en 8-åring och en 80-åring är den bra för alla

Syftet med dialogen

Målet med dialogerna var att skapa ett mer underbyggt planeringsunderlag och en bredare kunskapsgrund att planera utifrån, samt att bidra till att fler perspektiv lyfts och att personer som normalt inte deltar i planeringsprocessen ges talan. Ofta deltar gruppen äldre män i planeringsprocesser medan de som sällan deltar framförallt är barn och barnfamiljer, vilket gör det viktigt att lyfta in fler perspektiv än de som traditionellt hörs.

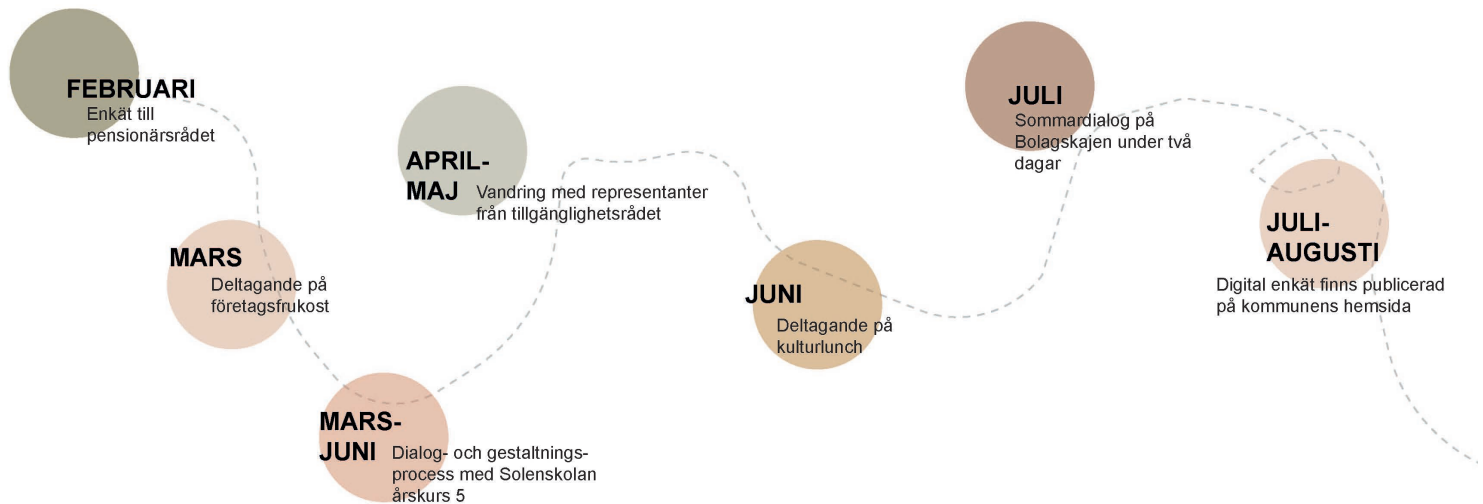

Figur 3. Skeppsbron med utsikt över Norra Sundet och Utsprångskajen

Del 2

Genomförda dialoger

I denna del hittar du information om alla dialogaktiviteter som genomförts under våren och sommaren 2021. Dialogerna har genomförts med delar av och i vissa fall hela projektgruppen, vilket inneburit att samarbetet, kunskapen, engagemanget och dialogerna ständigt utvecklats och fördjupats. Dialogerna har varit i form av fysiska vandringar, utskickade enkäter, akvarellmålningar, powerpoint-presentationer och 3D-byggande i Minecraft.

Figur 4. Tidslinje över genomförda dialogaktiviteter

Pensionärsrådet

Under mitten av februari 2021 skickades en enkät ut till samtliga representanter i det kommunala pensionärsrådet. I enkäten ställdes frågor som:

- Hur använde du dig av Skeppsbron förut?
- Vilka minnen och historier har du från platsen?
- Hur ofta och när brukar du besöka området idag?
- Vad brukar du göra på Skeppsbron?
- Har du en favoritplats längs Skeppsbron?
- Har du en plats du inte tycker om?
- Vad saknas i området för att du ska trivas?
- Hur vill du att Skeppsbron är om 20 år?

Av 23 utskickade enkäter inkom 7 svar med personliga berättelser och reflektioner samt flera intressanta idéer

om framtidens Skeppsbron. Nästan alla svar innehöll en berättelse om Utsprångskajen. En tidigare livfull och fartfylld plats där många minnen skapats har nu blivit en plats som är avstängd på grund av risk för ras. Detta nämndes av flera som det sämsta med området. Många beskriver hur de tidigare och även i nutid gillar att åka med och titta på båtar och fiskelivet längs Skeppsbron och Utsprångskajen. Många nämner att de saknar sittmöbler längs sträckan och även målpunkter. Enkätsvaren är tydliga med avsaknaden av trivsel i området. Det finns inget att uppleva eller titta på, då går man hellre på andra sidan kajen vid Kronholmen eller någon annanstans. För att utveckla området vill många se mer grönska, upprustning av kajerna och bättre tillgänglighet för en äldre befolkning med lägre hastighet för bilar, offentliga toaletter, platser att vila/sitta på och tydlighet i skyltning.

Figur 5 och 6. Skeppsbron som handelsplats, mötesplats och arbetsplats. Fotografier från Västernorrlands museum, Murberget

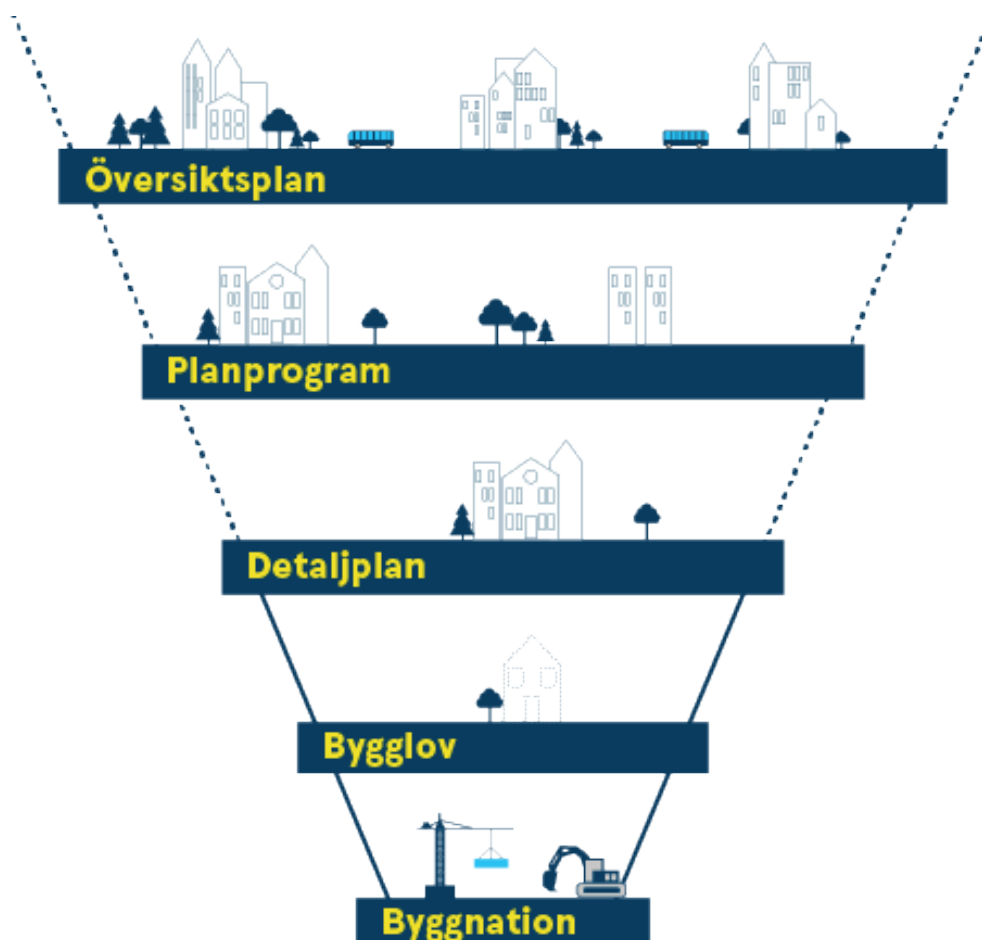
Skeppsbron om 20 år – om pensionärsrådet får bestämma

- Att Utsprångskajen är reparerad.
 - P-platser som nu. En liten oas med bänkar och blommor så man kan njuta av inloppet till kajen. Ett sjudande båtliv vore trevligt.
 - Att det är en fin levande plats med grönska och aktivitet.
 - Om 20 år hoppas jag mina barnbarn m.fl. har ett fint promenadstråk m. grönska, tillgänglighet längs vattnet med sittgrupper och livlig båttrafik. Den fina sjöstaden som Härnösand varit och är fortfarande (men inte som tidigare).
 - Bygg för båtar och skapa fler målpunkter.
- Här ser jag fina promenadstråk, sittgrupper, caféer, turistbåtar, grönska och lyckliga medborgare. Strunta i Nybrogatan så länge. Det här är mer angeläget!
 - Små oaser efter Skeppsbron. Bänkar och lite blommor. Kanske en korvgubbe vid Fiskaregatans början. Varför inte en lekplats strax innan Monopolet. Det finns ett litet grönområde där.
 - Tycker det är viktigt att rusta upp kajerna! Kan området utvecklas med gröna ytor, sittplatser och behålla parkeringsplatser (viktigt för oss som bor utanför tätorten) så skulle det kunna bli ett fantastiskt promenadstråk.

Företagsfrukost

Kommunens företagsfrukostar är ett forum för Härnösands näringsliv där aktuella frågor och teman avhandlas. Två deltagare från projektgruppen informerade kort om vad ett planprogram är och vad ett planprogram kan bestå av. Därefter informerades om planprogrammet för Skeppsbron och avgränsningen för planområdet. Syftet med deltagandet var att locka och informera företag och enskilda personer att påverka utvecklingen av Skeppsbron genom att vara med i planprocessen och lämna synpunkter och idéer.

Genom att lyfta fram möjligheterna med att tycka till om den kommunala planeringen kan bättre förutsättningar skapas för invånare att trivas och utveckla sig och sina verksamheter. Under frukosten lyftes att projektgruppen gärna vill ha kontakt med företag i och kring området som vill presentera sina idéer för området. Fokus var att understryka möjligheterna att få delta i planeringen och att få påverka framtidens Härnösand. Företagsfrukosten var uppskattad och bidrog till att information om planprogrammet nådde en del av Härnösands näringsliv.

Figur 7. Illustration över planprocessen där planprogram är skalan mellan översiktlig kommunal planering och detaljplanering där större områden utreds

Tillgänglighetsrådet

Första vandringen – med representant från tillgänglighetsrådet

En torsdagseftermiddag i april deltog delar av projektgruppen och kommunens handläggare för bostadsanpassningsbidrag på en promenad längs planområdet tillsammans med en rullstolsburen representant från det kommunala tillgänglighetsrådet. Vi kan kalla henne L. Under drygt en och en halv timme tog vi oss från centrum längs vattnet bort mot Utsprångskajen och tillbaka. Genom en app samlades de synpunkter, idéer, bilder och samtal in som lyftes under promenaden. Det blev som en inventeringskarta där varje tanke, idé och synpunkt fick en exakt fysisk plats som projektgruppen sedan kunde återvända till för att analysera efter vandringen.

Under träffen kom flera synpunkter och samtal återkommande upp:

- Det saknas målpunkter längs sträckan som gör att det inte finns någon anledning att vistas längs den om man inte har ett specifikt ärende. Eftersom det inte är något trivsamt område vistas inte L i området.
- Utsprångskajen beskrivs som en tidigare mötesplats där man kunde sitta förut på kvällen, men inte längre.
- Flertalet parkeringsplatser nära centrum är felaktigt utformade. Lutande parkeringsplatser gör det omöjligt för rullstolsburna att på ett säkert sätt parkera där, trots att de ska vara tillgänglighetsanpassade. Speciellt vid konsthallen är det problematiskt.
- Skuggan under träden, speciellt utanför Espresso House är uppskattad och påminner L om att vara utomlands.

Figur 8: Otillgänglig och otrygg kajmiljö

- Nivåskillnader, främst nedanför restaurang Skeppet, gjorde att L inte kunde ta sig ner till vattnet på egen hand utan var tvungen att bli buren. Väl där var underlaget så vasst att det var svårt för L att själv ta sig fram. Detta beskrevs som en av de mest obekväma och den sämsta miljön längs hela Skeppsbron.
- Utsprångskajen har en otrevlig trafikmiljö med höga ljud och buller. Bilar kör snabbt längs kajen och i kurvan. Trottoaren på motsatt sida är för smal och ojämn för oss att ta oss fram på, vilket gjorde att vi blev hänvisade till bilvägens breda och plana kant intill Utsprångskajen.
- Vid kurvan vid Utsprångskajen finns den största potentialen att göra något enligt L. Grönska, blomster och bänkar kan bli ett uppskattat inslag på platsen.

Om 20 år är Skeppsbron enligt L en plats med träd, grönska, bänkar och trevligheter.

Andra vandringen – med representant från synskadades riksförbund

En onsdag i maj 2021 deltog delar av projektgruppen och kommunens handläggare för bostadsanpassningsbidrag på en promenad längs planområdet med en representant från synskadades riksförbund, vi kallar henne S. Promenaden var lik den första vandringen både i sträcka och tidsåtgång men denna gång träffades vi på morgonen. Även denna gång användes appen för att samla in synpunkter, bilder och idéer.

S blev ledd mestadels av promenaden men hade även sin gästav med sig vilken hen använde under turen. Ofta fick vi som följeslagare förvarna om gupp, gropar och ojämn terräng för att inte S skulle snava på något.

Det som framkom under vandringen var främst:

- Som en synsvag person med väldigt få synrester går S inte ut ofta på stan ensam. Vid till exempel mindre befolkade och mer bekanta ställen, som en bostadsgård eller kvarter, kan S gå ensam men sällan i stan.
- S går aldrig rakt igenom en stor öppen yta, som ett torg, utan går alltid längs väggar eller ledstråk för att kunna orientera sig. S undviker stora öppna ytor, som Stora torget, och har lättare att orientera sig i mindre rum.
- Under vandringen upptäckte S en ny del av Skeppsbrogajen, den nedanför restaurang Skeppet. Tvärt om från vandringen med L upplevde S denna del av Skeppsbron som en liten oas och hen gillade att platsen var lugn och grönskande. Däremot var trädäcket förbi pumphuset för snävt för att passera två i rad, så S fick gå bakom med en hand på axeln framför för att säkert kunna passera vilket skapade lite obehag.
- S upplevde precis som L att hen saknar direkta målpunkter längs sträckan. Ska S ta sig in till stan för

Figur 9: Stora öppna ytor som Stora torget är svåra att navigera sig utifrån som synnedsatt och oväntad trafik eller ljud kan skapa stark stress.

ett ärende åker hen direkt till rätt adress och går inte gärna själv i stan och strosar.

- Skyltar ska placeras nära vägen eller i kanten av trottoaren för att S ska kunna leda sig själv längs väggar.
- Även S tycker att trafiken längs Skeppsbron, speciellt vid Utsprångskajen, är störande och stökig. På den breda bilvägen mot Utsprångskajen upplevde S det svårt att följa vägen utan ledstång, det enda som finns att förhålla sig till är staket.
- Den mindre trottoaren på andra sidan vägen är ett otillgängligt promenadstråk även för S. Krokiga vägar, ojämn mark och eftersatt skötsel med uthängande buskage och träd gör det svårt att ta sig fram längs sträckan.

Om 20 år är Skeppsbron enligt S en plats med tydliga ledstråk, reklamskyltar i stan som placeras rätt för att undvika snubbel, lummigt och lugnt med tillräcklig bredd på trottoarer för att kunna gå tillsammans med ledsagare eller vän.

Solenskolan

Under vårterminen 2021 genomförde årskurs 5 på Solenskolan ett projekt om Skeppsbron. Genom att designa om platsen i Minecraft Education så fick de både lära sig mer om samhällsplanering och gestaltning men även om vilka behov, viljor och utmaningar som kan finnas i städer. Framförallt fick eleverna leva ut sina drömmar och fritt tänka på hur Skeppsbron skulle se ut om de fick bestämma.

Målet med att ha dialogen med barnen var aldrig att få ett färdigt underlag eller ett förslag som uppfyller de lagkrav som finns i planeringen. Snarare var målet att lyfta barns egna åsikter och perspektiv på staden

och låta oss planerare ta del av deras visioner. I en presentation visade eleverna upp sina tankar och idéer för oss och delar av kommunens organisation.

Under processens gång besökte några från projektgruppen skolan för att presentera området och vilka vi var och varför vi var där. Vi informerade lite om vad en samhällsplanerare jobbar med och ställde frågor till dem vad de tror att vi jobbar med. Resultatet i de två klasserna skilde sig åt, vilket visar vikten av att se barn som en heterogen grupp individer och inte en gemensam grupp med samma behov, åsikter och tankar.

Figur 10-13: Fotografier från den kreativa processen i Solenskolan årskurs 5 där eleverna fick bygga Skeppsbron i Minecraft och måla olika byggnader

Utifrån projektgruppens platsbesök fick pedagogerna på Solenskolan bedriva sin verksamhet och själva lägga upp lektionsplaneringen. På så sätt bidrog både

pedagoger och barn till att lyfta barnens perspektiv på stadsplanering och gav oss förutsättningar att bättre implementera ett barnperspektiv i planeringen.

Gemensamma teman

Utifrån alla elevers unika tankar och erfarenheter fick vi också unika gestaltungs-förslag. Läraren på Solenskolan kunde dock se flera gemensamma teman bland barnens arbeten.

- **Umgänge.** Det är viktigt med platser för att hänga och leka. Bryggor, snabbmatskedjor, bänkar, trappor och andra mötesplatser var centrala i barnens förslag.
- **Natur.** Barnen hade ritat allt från björkplanteringar till skogsdungar och buskar. Naturen verkar vara självklar i barnens förslag.
- **Vatten.** Det mest självklara och tydliga elementet i själva planområdet blev också ett tydligt tema i barnens arbeten. Pooler, trampoliner, sandstränder och vattenfall finns i barnens drömmar.
- **Rörelse.** Allt från basket- och fotbollsplaner till gratis parkourparker och läktare att titta från. Barn vill röra sig och det ska vara gratis och till för alla.
- **Lek.** Barns behov av lek och fantasi verkar aldrig sina. Utsiktstorn, gaminghallar, regnbågsborgar, klätterställningar och aktivitetshus. Att planera för lek och lekfullhet är ett av många viktiga medskick från barnen på Solenskolan.
- **Öppenhet.** Barnen framförde öppenhet på många aspekter. Ideologisk öppenhet i att välkomna alla, oavsett bakgrund och personlighet, och öppenhet i att vilja ha gratisaktiviteter vilket möjliggör för att fler kan vara med. Öppenheten visar sig även i materialval och arkitekturen med de stora fönster, öppna glasparter och öppna ytorna som bjuder in till många aktiviteter.

Figur 14-18: Skärmlapp från elevernas Minecraft-skapande där bryggor, stränder, hopptorn, kontor och grönska finns

Skeppsbron om 20 år – om barnen får bestämma

- Vi skulle helst vilja ha mer moderna affärer som t.ex klädesaffärer och bokaffärer.
- Vi skulle vilja ha mera saker att göra, så man kanske skulle kunna ha en parkour-park.
- Man kanske skulle kunna ha lite mera vägar för både gående och cyklister.
- Det hade varit fint med lite mer gammaldags statyer och moderna konstverk.

Figur 19–24: Skärmbilder från elevernas Minecraft-skapande där flera gemensamma teman återfinns

Kulturlunch

Under en kulturlunch deltog representanter från projektgruppen för planprogrammet med temat hur planprogrammet valt att involvera barn i samhällsplaneringen. Första halvan av föredraget deltog delar av projektgruppen och pratade om vikten av att involvera barn i samhällsplaneringen och kopplingen till barnkonventionen. Den andra delen av dragningen

utgjordes av lärare och elever från Solenskolans årskurs fem. Under Solenskolans dragning fick lärare och elever presentera deras idéer och förklara sina tillvägagångssätt. De fick berätta hur de tyckte att projektet varit och vad som varit utmanande och vad som varit roligt.

Skyltning

Under juli månad placerades skyltar ut längs hela planområdets sträcka. Totalt placerades 14 skyltar ut, från Östra Kanalgränd ända ut till Sälstens badplats. På skyltarna fanns kortfattad information om det pågående planeringsarbetet, några frågor om vad invånare tycker och vad de saknar samt en QR-kod till Skeppsbrons utvecklingssida på kommunens hemsida som under sommaren hade en enkät öppen för att samla in synpunkter.

Figur 25-27: Fotografier från några av de 14 skyltarna som placerades längs Skeppsbron

Sommardialog

Som ett steg i att nå fler att tycka till om Skeppsbrons utveckling genomfördes en dialog på plats under två tillfällen under sommaren där tre personer från projektgruppen deltog vid olika tillfällen. Platsen som valdes var den tillfälligt möblerade sommarkajen, på Bolagskajen vid Nybron. Platsen var tidigare parkering men stängdes under sommaren av för att skapa utrymme för sittmoduler, planteringar och fler möjligheter att hänga på nära vattnet.

Målet med att genomföra dialog på platsen var att locka spontana förbipasserande, både turister och invånare, att stanna och antingen prata om området eller läsa informationen som fanns på plats. En till fördel med att vara på plats är att dialogen förs på vardagligt och uppsökande sätt och inte i formella rum där det krävs en aktiv handling för att involvera sig, vilket kan vara hämmande för vissa. Genom att ha en trivsamt plats och fika bjuds invånarna in för att kravlöst prata, tänka och komma med idéer på vad de önskar på platsen. Planprogrammet gavs även publicitet

i media vilket förhoppningsvis bidrog till att fler blev nyfikna och ville tycka till. Att kommunen visar sig och visar upp pågående projekt gör också att invånarna får kunskap och förhoppningsvis förtroende och intresse för kommande förändringar.

Vid dialogtillfället användes en stor karta över planområdet, vilket visade sig bli den centrala platsen att prata utifrån. Pekande, klistermärken och idéer samlades vid kartan och blev den plats där folk nyfiken samlades. Utöver en stordimensionerad karta så användes även skyltar på trottoaren, så kallade "gatupratare", och flera mindre skyltar som sattes upp längs hela sträckan. På sommarkajen fanns även en utställning där tre filtväggar med information om planprogrammet fick stå under dialogtillfällena. På utställningsplanschererna fanns information om Skeppsbrons historia, planprogrammets bakgrund och tidplan samt de dialoger som genomförts tidigare under våren och sommaren.

Figur 28: Kartbild som användes under somnardialogen

Figur 29: Karta där besökarna fick lämna post-it lappar med synpunkter på

Första dialogdagen, onsdag 14 juli 16:00–20:00

Första dagen var en solig eftermiddag mitt i sommaren. Uppskattningsvis kom ett 30–40 tal besökare förbi och på den medhavda stora kartan fästes drygt 35 post-it lappar och flera klistermärken på platser. Det var en blandning av besökare och turister men även Härnösandsbor i alla åldrar. På kvällen var det konsert, vilken gjorde att några konsertbesökare valde att stanna på en kaffe och prata lite innan de gick vidare. Känslan var att det var en del besökare som planerat sitt besök och en del som spontant kom förbi. Många valde att stanna en stund och en del valde att ta en kaffe och sedan gå vidare.

Många synpunkter lämnades, de flesta synpunkterna sattes kring områdena vid Norra Skeppsbron och Utsprångskajen. Här önskades allt från gratis vatten

från lekande barn till vinbar och fiskrestaurang som serverar färsk fisk. Många vill ha bort parkeringsplatser och flytta dem till mindre attraktiva platser för att kunna komma ner till vattnet och skapa mysiga platser för häng. Det behövs även fler platser att sitta och hänga på, framför allt ur äldres perspektiv som kan behöva viloplatser. Cykelvägar från stan hela vägen ut mot Sälstens badplats önskas. Även fler allmänna bryggor där man kan bada, fiska, angöra med båt och kolla på folk. Flera nämner att de vill komma närmre vattnet och att kunna promenera längs vattnet, som på Lövudden. Aktiviteter som SUP-, och kajakuthyrning, lekplatser, linbana, grillplatser, käpphästhinderbana och klätterställning nämns. Även platser som behöver bli säkrare nämns, som fyren ute vid Sälstens udde där det är klippig terräng och risk för olyckor.

Figur 30–35: Bilder från sommardialogens första dag med skyltning, vimplar, solstolar och regnbågstrappan som möblemang

Andra dialogdagen, fredag 16 juli 10:00–14:00

Andra dagen för dialogen bjöd på lika fint väder och många besökare och Härnösandsbor kom och besökte oss. Detta tillfälle var det lite fler som kom och vi fick fler synpunkter. Ett 50-tal post-it lappar med idéer placerades på kartorna och flera färgade klistermärken placerades på kartan.

Under dialogen märktes det att det var delade meningar hur parkeringsfrågan skulle se ut i framtiden. Vissa vill helst att parkeringen ska bort helt, medan andra vill se parkering men på andra platser än vid vattnet medan en tredje grupp vill att parkeringarna ska vara kvar i den omfattning det är idag. Majoriteten av synpunktsskrivarna vill dock se parkeringsplatser kvar i vissa lägen men att det ska finnas mer plats för grönska, gång- och cykelvägar och restaurangliv. Frågan om hur gatuutrymmet kan omgestaltas så att alla invånare får sina behov uppfylla blir ett viktigt medskick för kommande planering av Skeppsbron.

På liknande tema märkte vi under dialogen att Utsprängskajen också är en fråga som folk är förvånansvärt överens om. De vill se att kajen rustas upp och åter öppnas upp för allmänheten. Utan att gå in på detaljer kring funktion och utformning verkar det viktigaste för folk vara att kajen åtgärdas, inte exakt vad som ska ske där.

Även trafiksituationen i övrigt nämndes under dialogen. Många tycker att Skeppsbron är otruggt och

otrivsamt att röra sig kring till fots eller cykel. Allt för snabbt körande fordon, höga bullernivåer och den vältrafikerade korsningen ut mot Nybron omnämns som negativa saker längs sträckan. Även för bilister är den ojämna marken och trafiksituationen ut på Nybron dåliga.

Andra synpunkter som kännetecknade dialogen var den om grönskan. Det är ingen som sagt sig vilja ha mindre grönska, så den saken verkar vara en gemensam önskan. Alléer, vinterfina träd, odlingsmöjligheter, grönskande parker och blomsterprakt önskas. Invånarna vill se mindre asfalt och i framtiden se ett grönskande Skeppsbron, likt en oas. Här är det tydligt att invånarna uppskattar träden på Skeppsbrons början men att när trädallén slutar efter ungefär 150 meter upphör också områdets charm och man väljer hellre en annan väg. Väljer man ändå att gå Skeppsbron ut mot Sälstens badplats får man följa en nära 500 meter lång asfalterad väg utan grönska i sikte längs hela vägen. Detta är en stor brist i området som invånare och besökare nämnt under dialogen.

Många vill se mer aktivitets- och lekmöjligheter på Skeppsbron i framtiden. Lekställningar, kallbadhus, kajak- och paddeluthyrning, bastu, badstrand och leksaksbutik. Att folk vill att denna del av staden ska aktiveras råder det inga tvivel om. Även mer stillsamma aktiviteter som att titta på utsikten och ta det lugnt beskrivs också som viljor längs sträckan.

Figur 36–39: Bilder från sommarkommens andra dag med flera besökare och soligt väder

Digital enkät

Under delar av sommaren fanns en digital enkät tillgänglig på hemsidan för att lämna synpunkter och idéer för den fortsatta planeringen. Enkäten var öppen från 14 juli till och med 31 augusti 2021 och det inkom 95 svar.

I enkäten fick man välja en plats och beskriva vilka värden som finns där idag och vad som kan utvecklas. Respondenterna fick även möjlighet att beskriva deras framtidens Skeppsbron med tre ord.

Nedan visas de fem vanligaste svaren på några av frågorna i enkäten.

Vad gillar du med platsen du valt?

1. Vattenkontakt	49,47 %
2. Promenadstråk	31,58 %
3. Bara vara/hänga	25,26 %
4. Mötesplats & folkliv	21,05 %
5. Handel & restaurang	20 %

Endast 4 respondenter uppger att det de gillar med platsen är parkering. 2 uppger enbart parkering, medan de andra 2 uppger parkering samt två andra teman.

Endast 3 respondenter uppger att de valt platsen för att det är bra gång- och cykelmöjligheter. 47 stycken respondenter har valt platsen för att de gillar vattenkontakten.

Vad vill du förbättra med platsen?

1. Mer blommor och planteringar	35,79 %
2. Bättre platser för att umgås/hänga	34,74 %
3. Bättre promenadvägar	31,58 %
4. Fler sittplatser	25,26 %
5. Fler bryggor	17,89 %

Endast 3 respondenter uppger att de vill ha fler platser för bilparkeringar. 34 stycken vill ha mer blommor och planteringar.

På sista frågan ombads respondenten att beskriva sin vision av Skeppsbron i framtiden med 3 ord. Nedan finns ett urval av de inkomna svaren:

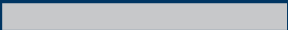
- Bra för barn att leka och vuxna att fika
- Stadens framsida, en plats för möten, middagar och mys
- Bilfritt, träbryggor, kiosker
- Inga p-platser, Mötesplats, Konstupplevelser
- Inbjudande, generationsoberoende, trafikfritt
- Grönt, folksamlingar, händelserikt
- Cykelstråk, bastu, kallbad
- Glass, nattklubb, gågata

Figur 40: Skylten som placerades ut längs Skeppsbron med en QR-kod till hemsidan och den digitala enkäten som var publicerad under delar av sommaren

Del 3

**Vad har
framkommit
i dialogen?**

Teman som framkommit i dialogerna

Att sammanfatta och presentera det omfattande dialogmaterialet har varit en utmaning. Att försöka göra alla personers åsikter, tankar och drömmar rättvisa är ett stort ansvar som kräver mycket tid och omsorg. Vi har fått in synpunkter från en bred del av samhället, unga som gamla, besökare som invånare och målet med att låta dialogen nå ut brett kan därmed anses ha lyckats.

Sammanfattningsvis är vi i projektgruppen imponerade över det stora engagemang som funnits från både civilsamhälle och tjänstepersoner. Allt från skola, kommunala råd, kommunala tjänstepersoner och avdelningar har gått ihop för att på sina sätt bidra till att genomföra dialogfasen med bravur. Från alla håll och kanter har vi upplevt ett stort engagemang och glädje över att samtalet nu äntligen har påbörjats om att utveckla Skeppsbron. Många personer har starka minnen från platsens historia och känner en

stor glädje över stråket som helhet och framför allt Utsprångskajens hamnverksamhet. Dock upplever många Skeppsbron som förbisett och nedprioriterat. Den hamnkultur som funnits starkt på platsen håller många kär och är en aspekt som saknas idag när möjligheten att fiska och uppleva småbåtshamnslivet är begränsad på grund av den avstängda kajen.

Utifrån de dialoger som skett har följande teman identifierats:

- Trafik, parkering och infrastruktur
- Aktivitet och målpunkter
- Grönska och parker
- Tryggt och tillgängligt
- Skeppsbron året runt

Figur 41: Bild på Utsprångskajen som tidigare varit en livfull plats som nu är avstängd på grund av rasrisk

Trafik, parkering och infrastruktur

En av sakerna som tydligast uppmärksammats under dialogerna är diskussioner om gatuutrymmet. Bilvägar, gång- och cykelbanor och bristen på eller överflödet av parkeringar engagerar många människor i dialogen. Alla behöver transportera sig själva genom och mellan olika platser, men med vilka medel och hur har varit av invånarnas intresse att prata om. Att vara i rörelse är något som förenar människor, men upplevelsen och frågan om vad det innebär skiljer sig brett. Infrastruktur är det nät som binder samman områden och funktioner mellan varandra, men den tar också plats i ett fysiskt rum där infrastrukturen bidrar till upplevelsen av rummet. Alltså, infrastruktur kan ses som en funktion för transport men även som en del av ett hållbart och välkomnande stadsrum med möjlighet att styra beteenden.

Vad hållbart och välkomnande innebär för folk är olika, vilket märkts på svaren i dialogerna. Vissa vill se en rak vägbana utan sprickor och bulor, andra vill se en renoverad kaj, andra vill se en allé som omsluter gaturummet och tar hand om regnvatten medan vissa vill se belysning och en smalare bilväg med lägre hastighet. Beroende på varje individs behov, erfarenheter och vardagsliv så krävs olika saker. Begreppet likvärdig mobilitet är ett begrepp att ta stöd i för kommande process. Det innebär att de olika trafikslagen (bil, båt, cykel, gång, rollator, barnvagn, moped, buss osv.) ska ses som likvärdiga med samma möjligheter och skyldigheter att anpassa sig till gaturummet. Alltså ska rollatorer med samma lätthet som en bil kunna färdas längs ett och samma stråk på samma villkor.

Under de genomförda dialogerna framkom olika åsikter om hur parkering borde hanteras i kommunen. De allra flesta vill se färre parkeringar på Skeppsbron för att skapa utrymme för gång- och cykelvägar och grönska. Samtidigt är det många som inte vill se en bilfri gata, utan att bilarna ska fortsätta köra på Skeppsbron fast med betydligt lägre hastighet. Att ge en fysisk form, ett gestaltningsförslag, som beaktar alla dessa olika behov blir en utmaning som vi i Härnösand inte är

ensamma om. Trafik och mobilitet är ett stort fält som det ständigt sker forskning kring och många kommuner och städer internationellt provar nya strategier och sätt att planera på för att bättre möta framtida samhällsutmaningar.

Den fysiska planeringen ska därmed utgå från dagens behov och viljor och samtidigt ena den med framtidens ambitioner och krav på hållbar omställning. Därmed inte sagt att dessa alltid är förenliga och vill åt samma håll. Detta är planerarens komplexa uppgift, att väga samtidens behov mot framtida generationers möjlighet till hållbara liv och vardagsmönster.

Härnösand har historiskt varit och är än idag en tät stad. En stad med stora möjligheter att främja resor till fots, cykel, spark eller buss. Ändå är det många som tar bilen, för att det är bekvämt och går lätt för att dagens infrastruktur är anpassad för en bilist. Många resor görs också med bil för att hantera ett stressigt vardagsliv med hämtning, lämning, aktiviteter och handel. Väljer man att cykla istället för att åka bil märker man fort att framkomligheten och flytet inte är lika bra som i biltrafiken. Vilket beror på att dagens trafikmiljöer är utformade på ett bilvänligt sätt snarare än ett människovänligt sätt. Nedan finns två citat från den digitala enkäten som lyfter fram olika idéer kring hur Skeppsbrons trafik bättre kan samspela med andra intressen och värden. Genom en smalare väg skapas utrymme till rekreationsytor, ekosystemtjänster och mötesplatser.

”Området är alldeles för hårdgjort. Vägen in mot torget (Skeppsbron) skulle kunna smalnas av. Det skulle ge utrymme för träd och annan grönska i regnbäddar som tar hand om dagvatten från torget och Nybrogatan, samt parkeringsfickor. På den nuvarande parkeringen (bolagskajen) behövs en park, en grön lunga i Härnösand. Den parken kan bli huvuddelen i hela stråket längs Skeppsbron och att en grön sjö-promenad bildas, en promenad som kan varvas med små parker och mindre parkeringsområden.”

”Minska Skeppsbrons fokus som en väg. Gör gångpromenad, och slopa parkeringsplatserna. Skapa en fin miljö kopplad till havet, nästan för barn och äldre att spontant samlas, koppla samman det med båtlivet, inte bilar som kör över hastighetsgränserna.”

Konkreta åtgärder för fortsatt planering

- Avsmalnat körfält för bilar för att skapa lägre hastighet i gaturummet
- Bygga gång- och cykelväg från centrum till Sälstens badplats
- Minska antalet parkeringsplatser och flytta dem från kajbandet upp närmast gatan
- Renovera Utsprångskajen före Nybrogatan
- Framtagande av en parkeringsstrategi för Härnösands tätort för utredning av parkeringshus, avgifter och långsiktiga strategier

Figur 42: Breda bilgator som uppmanar till hög hastighet och eftersatt skötsel på kajen för gående och cyklister

Figur 43: Parkerade bilar har bästa läget i stan

Aktiviteter och målpunkter

I dialogen framkom också att det är många som inte rör sig längs Skeppsbron för att det saknas målpunkter längs sträckan. Från dialogerna framkom att det är brist på aktiviteter och målpunkter så som kiosker, restauranger, lekplatser, gym, parker och mötesplatser som gör att Skeppsbron mest blir en genomfartsled för bilar. Det finns ingen anledning att promenera längs kajen för det saknas stadsliv och en rörelse av människor. Då går invånare och besökare hellre på en annan tvärgata för att nå sina målpunkter.

För att en plats ska bli besökt krävs ofta att det redan finns människor och liv på platsen. Det är värt att vara den första som tar plats om det upplevs tomt. Ett sätt att skapa liv utan människor är grönska och möblering. Då är det inte lika uppenbart tomt trots avsaknad av människor och aktiviteter på platsen. Att en plats är eller upplevs befolkad och besökt kan i sig vara en aktivitet som drar ännu fler besökare. Det behöver inte alltid vara kommersiella aktiviteter eller arbetsplatser som fungerar som målpunkter. Tidigare har till exempel fiske och att titta på folk som fiskar varit två väldigt tydliga aktiviteter och målpunkter längs sträckan. Så att betrakta rörelse och liv är också en viktig del av stadslivet.

Ett tillskott av målpunkter så som parker, sittbänkar, lekplatser, utkikstorn, småbåtshamn, restauranger och bryggor lyfter invånarna fram som viktiga för att Skeppsbron ska leva upp. Nedan finns fem citat från den digitala enkäten som lyfter fram olika idéer kring hur fler målpunkter och aktiviteter kan skapas längs sträckan.

”Trots stängslet dras folk till utsprångskajen för att fiska. Innan stängslet var det en populär lekyta. Den är solig och nästan ute i havet. Oavsett eventuell mottagningsplats för kryssningsfartyg borde den kunna göras attraktiv, med aktivitetsytor, stadsodling i pallkragar, möjligheter till kallbad, föreningsdriven bastu, o s v.”

”Vore perfekt att göra hela Skeppsbron till ett stråk där man kan gå/jogga/cykla men även fika/äta. En trygg mötesplats vid vattnet.”

”Skeppsbron behöver inte förlängas till Sälsten, dit får man lägga lämpliga cykel och gångvägar, Själva Skeppsbron är en kultur, handel och mötesplats sedan urminnes tider och bör återupplivas som en sådan.”

”Fokusera på hur man får folk att vilja spendera tid på stan, och skapa samvaro. Skapa ytor/arenor som är användbara för flera saker och inte låsta till en specifik aktivitet eller aktör. Skapa en food court/saluhall med maträtter från hela världen. Många kan samlas och äta det som passar dem.”

”Parkour är en bra och bred träningsform och perfekt för spontan-idrott som helt saknas i Härnösand, och Skeppsbron är centralt utan att vara mitt i smeten så alla kan enkelt komma dit men ingen stör sig på dem. Ihop med bänkar osv bredvid tror jag det skulle bli en ny samlingsplats för umgänge och motion i stan, som dessutom passar för gammal som ung, tjej som kille.”

Konkreta åtgärder för fortsatt planering

- Skapa flerfunktionella mötesplatser för lokalt näringsliv och små aktörer för att skapa en flexibilitet i Skeppsbron
- Skapa lekplatser och platser för aktivitet (parkour, skateboard, graffiti och häng)
- Skapa ett trivsamt grönsstråk där folk vill färdas, trots vind och väder
- Fortsätt utveckla hamnverksamheten och det maritima arvet
- Renovera Utsprångskajen och hela kajstråket för att åter låta platsen bli tillgänglig för allmänheten

Figur 44: Byggnad och område som kan utvecklas och omvandlas, kiosk eller annan hamnservice?

Figur 45: Bryggor som är välanvända men som kan utökas för bättre tillgänglighet, både för båtar och människor

Figur 46: Grön parkmiljö med stora möjligheter att vidareutvecklas med fler målpunkter så som arboretum (samling av olika träd- eller busksorter), hundrastplats, naturlekplats, spontanaktivitetsyta, väderskydd, grillplatser med mera.

Grönska och parker

Genomgående i dialogen har bristen på grönska framkommit och önskan om att låta Skeppsbron grönska och bli en oas. Folk vill att alléerna knyter ihop staden ända ut till Sälstens badplats. Fler parker och platser för vila och återhämtning, men även för aktivitet och spontanidrott. Blommor, pollineringsstråk och mer grönska önskas.

Grönstrukturen kan med fördel vävas samman med gångbanor och cykelbanor för att skapa upplevelserika miljöer. Nedan finns tre citat från den digitala enkäten som lyfter fram olika idéer kring hur grönska och parkmiljöer kan tillskapas längs sträckan.

”På skeppsbron kan man skapa vackra platser att hänga på som även lockar till fotografering! Idag med alla sociala medier är det viktigt att skapa landmärken som kan spridas och väcka intresse för Härnösand. Exempelvis en liten anlagd strand med färgglada solstolar ut mot havet vid nya äventyrsgolfen. Detsamma på andra sidan. Lummiga planteringar, hängstolar under pergolas, glassbar, hyra sup/jetski/kajak. Drömmen är att skeppsbron blir likt en strandpromenad att följa bort mot Sälsten, ett promenadstråk att njuta på. Vi är ju en sommarstad! Och detta lockar turister.”

”Tänk ett gångstråk med träd och blommor, fint anordnade faciliteter för båtgäster, ett fik vid vattnet, uthyrning av till exempel trampbåtar för att ta en tur i nattviken. Många sittplatser och bra belysning även för kvällspromenaden. Något typ av räcke som skyddar från att trilla över kajkanten (speciellt barn). Flera bryggor med sittplatser och någon avsedd för dom som vill fiska. Skidspår längs gångvägen vintertid hade varit läckert och en natur-is att åka skridskor på, kanske på Sälsten.”

”Möjlighet att laga mat utomhus, interagerade sittplatser, gräsfätöljer och soffor som är urgrävda och grästäckta. Lekplats för alla sinnen och med naturens innehåll som beståndsdelar till redskapen. Rutschkana med gummiringar eller dyl som går från backen och ned i havet. Ett ”glasrum” på havet där en del är nedsänkt så man kan uppleva vattnet torr.”

Konkreta åtgärder för fortsatt planering

- Plantera fler träd längs Skeppsbron och fortsätt den allé som finns
- Skapa en grön- och blåstruktur från Sälstens udde till Stora torget
- Skapa skötselfria ängsytor där det kan blomstra vilt för att gynna pollinatörer

Figur 47: Hårdgjord yta som behöver vegetation för skugga, trivsel och grönstruktur

Figur 48: Del av Hamnparken som är underutnyttjad och som kan utvecklas med ängsmark eller hundrastplats

Figur 49: Ett stråk där träd behövs som kan hjälpa till att leda rörelsen mot Sälsten och som insynskydd mot verksamheterna till vänster

Tryggt och tillgängligt

Viktigt för många målgrupper, och särskilt för våra fokusgrupper; barn, äldre och funktionshindrade, är trygghet och tillgänglighet centralt för att kunna ta sig ut och vistas på de allmänna platserna. En plats fri från hinder och med en universell utformning gör det möjligt för fler att vistas där. Universell utformning handlar om att tänka tillgängligt från allra första början, och inte göra specialåtgärder i ett senare skede. En åtgärd som är helt nödvändig för någon är bra för alla. Ett exempel på det kan vara tryckknappar till dörrar, som både är en nödvändighet för en rullstolsburen person men samtidigt underlättar och är bra för någon som ska balansera en bricka med mat eller bära in en cykel.

I dialogerna framkommer ofta att fortkörande bilar längs Skeppsbron skapar otrygghet. Utöver trafiksituationen längs stråket framkommer att Skeppsbron upplevs som ett tryggt om än ödsligt område. För att skapa trygghet krävs fysiska åtgärder för att dels minska den negativa inverkan biltrafiken har och dels att skapa en rörelse av folk längs sträckan som kan bidra till att den upplevda tryggheten ökar.

Även belysning nämns som en viktig faktor för att skapa ett tryggt och trevligt stråk. Genom att belysa olika element så som träd, fasader, vattenytor, blommor och så vidare kan belysningen fungera som mer än enbart funktion, att belysa, utan också bidra till en upplevelserik och intressant miljö, dygnet och året runt.

När det kommer till tillgänglighet innebär det olika saker för olika personer. Fler bänkar med jämn fördelning över Skeppsbron krävs för att stråket ska bli tillgängligt. En bänk var 100–200 meter är ett bra mått och bör eftersträvas för att skapa ett tillgängligt stråk.

Offentliga toaletter är också en del i ett tillgängligt och tryggt stråk. Forskning visar att bara vetskapen om att det finns en toalett i närheten kan göra att en person som kanske har magproblem eller är äldre vågar sig ut. Personen kanske inte använder toaletten men bara tillgängligheten till en toalett kan göra så att en person känner sig trygg att vistas utanför hemmet.

Tillgänglighet handlar förutom om bänkar och toaletter också om lutningar, markbeläggning och fysiska hinder.

Här har Skeppsbron tydliga brister. Markbeläggningen är ojämn och gropig vilket gör att rullstolsburna har stora problem att färdas självständigt på trottoarer och längs vägar. Trottoarerna är även för smala och stråket som helhet har stora tillgänglighetsbrister för både synskadade och rullstolsburna. Trafikmängden skapar en väldigt stressande miljö för en synskadad. Problemet med ljudlig och snabb trafik drabbar även boende i närheten och då framför allt barn och äldre som ofta begränsas i sin rörlighet av en otrygg miljö omkring sig.

Tillgänglighet handlar även om att öppna upp miljöer mot vattnet för invånarna och bjuda in dem att komma närmare havet. Många nämner stängslet runt Utsprängskajen som ett problem, men även avstängda ytor från Hamnparken till Härnöverken. Här finns det företag och myndigheter som har verksamheter som gör det svårt för invånare att komma ner till havet. Men att folk vill kunna gå längs en strandpromenad från torget ut till Sälstens udde är något som kommit fram i dialogen. Många nämner kajstråket vid Kronholmen samt strandområdet vid Lövudden som lyckade kommunala exempel. Utanför kommungränsen vill invånarna lyfta fram Las Palmas, Surfbukten i Östersund samt det dynamiska området Salt i Oslo där man kan basta, lyssna på föreställningar och äta på restaurang året om.

Nedan finns fyra citat från den digitala enkäten som lyfter fram hur Skeppsbron kan göras mer tillgängligt och tryggt utifrån olika perspektiv.

”Jag skulle gärna se att kajen görs om till ett inbjudande promenadstråk med platser för att sitta och möjligheter att köpa förfriskningar. Närheten till havet bör också utvecklas. Skapa en bättre gästhamn, möjliggör för företag att verka längs kajen och håll en hög standard på underhåll och rengöring. Det är ofta det första besökande båtturister ser av stan och idag är det inte en imponerande syn.”

”Gestalta Skeppsbron som en fräsch, trygg och inbjudande plats med lummig växtlighet, tydligare promenad och umgängesytor, vacker belysning och kontakt med vattnet.”

”Bilarna kör alldeles för fort!! Vi som bor här och har barn tycker det är helt galet att det överhuvudtaget är möjligt att kunna köra 70 (som många bilar faktiskt gör) mitt i stan. Från staden vi kommer ifrån finns det ingen plats där detta skulle vara möjligt så centralt. Sätt upp farthinder nu, innan byggplanerna påbörjas!”

”Jag tycker att bilarna kör alldeles för fort längst vägen nere vid den gamla kajen. Direkt man går ut på gatan så helt plötsligt dyker en bil upp från ingenstans och kör alldeles för fort. Jag har flera gånger varit nära på att bli påkörd på grund av att bilarna kör alldeles för fort. Jag tycker att kommunen borde sätta upp en lägre hastighetsbegränsning så att vi som bor här kan känna oss mer trygga.”

Konkreta åtgärder för fortsatt planering

- Smalna av bilvägen och skapa en säker och hastighetssäkrad trafikmiljö
- Skapa känslan av en mer välomhändertagen miljö för att undvika nedskräpning
- Bygg gång- och cykelbanor med tillräckliga dimensioner för att skapa en trygg och attraktiv trafikmiljö för gående och cyklister
- Arbeta långsiktigt för att säkerställa stadens strandområden för allmänheten
- Belysning, bänkar, offentliga toaletter och vägvisning krävs för att skapa en trygg och tillgänglig miljö
- Ta bort stängslet från Utsprångskajen och ersätt med plank där konst kan skapas tills dess att kajen renoveras

Figur 50: Otillgängligt stråk närmst vattnet som blivit privatiserad av verksamheten och upplevs som en ovårdad "baksida"

Figur 51: Utsprångskajen som varit avstängd sedan 2015 och hindrar allmänheten och skapar en oattraktiv miljö med stängsel. Det är en stor och skarp sväng längre fram vilket genererar höga hastigheter med otrygg trafikmiljö för oskyddade trafikanter som resultat

Skeppsbron året runt

Många nämner hur de vill kunna vistas året runt på Skeppsbron och att kunna utnyttja vattenläget även vintertid. Kallbadhus, vinterbadplats, bastu, skridskobana på havet är några av idéerna som finns för att möjliggöra att Skeppsbron blir ett besöksmål året runt.

En annan idé är att Skeppsbron kan bli en test-yta för olika aktiviteter och evenemang. Många ser möjligheter för små och medelstora aktörer att få ta plats längs Skeppsbron i olika former. Kanske ett restaurangtorg där aktörer kan hyra in sig en säsong för att prova sin idé eller olika former av möjliggörande initiativ där folk vågar prova sina affärsidéer innan de satsar permanent. Så kallade lånebarer där företag kan sälja sina specialiteter. Många nämner även kiosker och andra mer tillfälliga pop-up marknader och matstånd.

Det finns även en lust att under sommaren prova att införa gågator eller minska på mängden asfalt till förmån för mer grönska och platser för umgänge. Tillfälliga initiativ, som lämpar sig bra för de olika säsongerna, är verktyg för att skapa flexibla stadsrum som har förmåga att attrahera året runt.

Nedan finns två citat från den digitala enkäten som lyfter fram passande aktiviteter att göra året runt, så som kallbadhus, musik, restauranger och rekreationsytor.

”Jag tror att kommunen måste förutom att skapa fler bänkar, grillplatser, badplatser, gång och cykelbana, restaurera gamla hamreliden

också måste se hur man kan underlätta för små aktörer att kunna bedriva verksamhet, som restaurang, kallbadhus, musik och event, fokus borde vara på att saker ska kunna förändras under tid, att det är naturligt att ägare byts ut och att det ska kunna se trevligt ut även när det inte är högsäsong och semestertider. Att platsen inte ser öde och deppig ut, utan kan vara en fin plats även mitt i vintern.”

”Tex att ”förlänga” torget ner till parkeringen på bolagsbryggan. Låt Skeppsholmen bli ett naturligt fint promenadstråk. Behövs parkeringar fortfarande, ta bort de som är närmast vattnet så att det kan få vara ett promenadstråk och skärma av med blomlådor tex. Bygg ”soldäck” tex. mer växtlighet och kanske en liten glasskiosk/café vid den nuvarande parkeringen/”förlängningen av torget” vid bolagsbryggan! Skeppsbron är otroligt vacker och har så mycket potential som inte utnyttjas till fullo just nu.”

Konkreta åtgärder för fortsatt planering

- Skapa möjligheter för säsongsbetonade och tillfälliga initiativ; gågator på sommaren och isbanor på vintern
- Genom grönska, möblemang och väderskydd kan platser locka folk året runt
- Hitta lösningar för att kunna ha kvar bänkar året runt utan att hamna i konflikt med snöröjning

Sammanfattande reflektion

Det här underlaget utgör en sammanställning av vad som framkommit under dialogfasen i arbetet med planprogram Skeppsbron och kommer att ligga till grund för det planförslag som kommer arbetas fram. Fokus efter dialogfasen som nu avslutats är att, utifrån underlaget som inkommit, försöka översätta de tankar och idéer som framkommit till en fysisk miljö och ett konkret planförslag. Att försöka översätta synpunkter, visioner och behov till fysisk form är ett jobb som utförs av en bred grupp yrkeskategorier som ska resultera i att alla ska jobba åt samma håll. Tillsammans ska samhällsplanerare, trafikplanerare, parkingenjörer, kollektivtrafikplanerare, arkitekter, strateger och andra tjänstepersoner skapa och verka för att de visioner som planprogrammet presenterar genomförs.

De fyra viktigaste strategierna som framkommit är:

- Mer grönska, blomster och parkmiljöer och mindre asfalt.
- Skapa fler målpunkter, aktiviteter och mötesplatser längs området, som passar året runt.
- Ordna nödvändig och hållbar infrastruktur för gående-, cyklist-, bilister och båtåkare.
- Omfattningen och placeringen av havsnära parkeringsplatser behöver ses över

Fler möjligheter att tycka till!

Den första versionen av planförslaget kommer att ställas ut för allmänheten att tycka till om för att möjliggöra för fler synpunkter och idéer. Detta kallas att gå ut på samråd. Därefter görs ytterligare förbättringar och revideringar av planförslaget innan det ställs ut igen på granskning. Efter samråd och granskning ska planförslaget antas. Då är processen avslutad och det har blivit dags för nästa del av

samhällsbyggnadsprocessen; projektering, byggnation och förvaltning.

Har du inspel till det fortsatta arbetet som du vill framföra eller känner du att det saknas någonting som borde ha framkommit i dialogen?

Kontakta gärna planarenden@harnosand.se

Bilagor

Dialogsammanställningen bygger på allt insamlat material under dialogprocessen och är i bearbetad form. Bifogat till denna dialogsammanställning finns även den obearbetade informationen för att man ska kunna gå tillbaka under processen och göra fler (och kanske andra!) slutsatser och analyser:

- Samtliga enkätsvar från digital enkät (word och excelfil)
- Skyltar med QR-kod samt placeringen av skyltarna
- Elevskisser i akvarell
- Elevarbeten i minecraft
- Enkätsvar pensionärsrådet
- GIS-data från inventeringsapp från vandring med tillgänglighetsrådet
- Dialogplan (handlingsplan för dialog 2021-01-13)

Härnösands
kommun